

GAZETA OLSZTYŃSKA

„Gazeta Olsztyńska” z dod. „Przyjaciel Dzieci” wychodzi codziennie z wyjątk. niedziel i świąt i koszt. na miesiąc październik z odnosc. do domu 18.030.000 mk., do Polski 36.000.000 mk. lub 75.000 mkp., które należy wpłacić na nasze konto w Banku Dyskontowym w Bydgoszczy.

Ojców mowy, ojców wiary
Brońmy zgodnie: młody, stary!

Niech będzie pochwalony
Jezus Chrystus!

Ogłoszenia przyjmuje się za opłatą 45 mk. za rządok jednołamowy. Wiersz reklamowy 200 mk. razy 50.000 wedle klucza związku wydawców gazet. Redakcja i Administracja: Olsztyn, Mühlenstr. 2. Telefon 531. Pocztowe konto czekowe: Königsberg 19466.

Rok XXXVII.

Olsztyn, na środę 3 października 1923 r.

Nr. 222.

Rozkaz ministra obrony krajowej do prasy.

Prasa niemiecka ogłasza następujący rozkaz ministra obrony krajowej który wysłano do komend okręgowych:

Ażeby uniknąć zaniepokojenia wśród ludności przez szerzenie niezbadanych pogłosek, rozkazuje:

o rozruchach w nieobszadzonych terenach rzeszy nie wolno prasie podawać żadnych wiadomości z wyjątkiem wiadomości urzędowych ogłoszonych przez dowódców wojskowych.

Przekroczenia karane będą na podstawie § 4 rozporządzenia prezydenta rzeszy z dnia 29. września.

„Es lebe der König“.

Monachjum, 1. 10. Pułk gwardji (Leibregiment?) defilował przed byłym następcą tronu Rupprechem. Tłum ludu witał „Kronprinza” okrzykami radości. Wołano: „Es lebe der König!” Stało się to z okazji poświęcenia pomnika dla poległych. W uroczystości brał udział prezes ministrów „republikkańskiej” Bawarii.

Bawaria na własnej drodze.

Komisarz generalny dla Bawarii v. Kahr zniósł dla Bawarii rozporządzenia wykonawcze do prawa dla obrony republiki. Również zniósł zakaz ministra obrony krajowej wydawania pisma „Der völkische Beobachter” o którym we wczorajszym numerze pisaliśmy. Dalszy krok v. Kahra jest rozwiązanie socjalistycznej straży robotniczej.

Socjaliści bawarscy wołają o pomoc.

Monachjum, 30. 9. Delegacja bawarskich socjalistów udała się wczoraj w nocy do Berlina, ażeby podjąć kroki przeciwko dyktatorskim zarządzeniom.

Republika reńska dotychczas nie ogłoszona.

Dysseldorf, 1. 10. W niedzielę odbyła się w Dysseldorfie akcja separatystów nadreńskich, której celem było ogłoszenie republiki reńskiej. Rozpoczęta z wielkim nakładem akcja miała krwawe zakończenie.

Z powodu odezwy ogłoszonej przez cechy ludności urządziła tzw. „zmarłą niedzielę” jako wyraz przeciwko oderwaniu Nadrenji. Ulice, zwykle w niedzielę zaludnione, świeciły pustkami. Gospody i hotele były pozamykane.

Po godz. 1szej zbierali się przy dworcu separatyści oczekując przybywających w nadzwyczajnych pociągach towarzyszy z okolic. O wpół do 3 ciej ustawiła się przed teatrem samoobrona separatystów w sile 2000 chłopów. Dopiero po 4tej nadszedł pochód demonstracyjny który liczył około 30.000 osób. Podpadła ogólnie samoobrona separatystów która składała się z ludzi młodszych których dyrygował w wojskowym tonie dużo wyższych i niższych przywódców.

Po mowie która się skończyła okrzykiem na republikę padło kilka strzałów w kierunku stojących przed, przyjdum policji zielonych policjantów. Policja

odpowiedziała strzałami poczem wywiązała się ożywiona strzelanina. Zebrani separatyści i mała liczba gapiów rozbiegła się. Według nadeszłych wiadomości liczba zabitych wynosi 8-10, poranionych 50 do 100 osób. Świadkowie naoczni stwierdzili że stojący osobno separatyści strzelali na policjantów. Policja strzeliła najprzód w powietrze, gdy jednak jeden policjant został zastrzelony, strzelała w tłum. Tymczasem przywódcy separatystów zwrócili się do Francuzów, którzy w krótkim czasie wysłali kawalerję i auta pancerne. Obstawili oni w kilku miejscach mniejsze oddziały policji i rozbroili takowe. Oddziały szturmowe separatystów przyłączyli się do Francuzów, którzy w międzyczasie zajęli przyjdum policji i znajdujących się tamże policjantów rozbroili. Pod osłoną automobilu pancernych odbyła reszta separatystów przed teatrem miejskim zebranie.

Dr. Kröner z München Gladbach wskazał w mowie, że za przelaną krew separatyści nad Dysseldorfem się zemścić. Mówca podziękował Francuzom za obronę. O godz. 6tej udali się separatyści na dworzec.

Reparacje na nowo podjęto.

Berlin, 30. 9. Minister rzeszy d'a odbudowy zniósł 28 września rozporządzenie z dnia 13. 1. 23 o wstrzymaniu reparacyj w wolnym obrocie dla Francji i Belgii.

Przegląd polityczny.

Polska.

Ilość wydalonych z Niemiec obywateli polskich.

Ze sprawozdań konsulatu Rzpłitej w Berlinie wynika, że ilość wydalonych z Niemiec obywateli polskich w ciągu ostatnich 6ciu miesięcy wynosi 600 osób, osoby te rekrutują się przeważnie ze sfer robotniczych i rzemieślniczych. Wydalenia te, jak stwierdzają dane, które konsulat posiada, są w większości wypadków zupełnie nieuzasadnione.

Wycieczka alzateczków do Polski.

W końcu grudnia rb. przybywa do Warszawy i Krakowa wycieczka członków związku U. N. de C.

(Union National des combattans) w liczbie 40 osób. Wycieczką tą zaopiekują się władze wojskowe. Związek U. N. de C. cieszy się niezwykłym poparciem Poincarego. Polska otrzymała już propozycję przystąpienia do związku.

Ostateczne ustalenie granic polskich na Wschodzie.

Warszawa. (AW). Prace nad ostatecznym uregulowaniem granicy polskiej na wschodzie zbliżają się ku końcowi i 1 listopada mają być skończone. W październiku odbędzie się zjazd delegacji polskiej i rosyjskiej, który ustali ostateczny termin zatwierdzenia operatu granicznego i jego ratyfikację, oraz wymianę, która nastąpi w końcu stycznia lub w początkach lutego 1924. Wobec ustalenia przez Radę Ambasadorów w dniu 15 marca br. także granicy polsko litewskiej, delegacja gromadzi materiał do prac delimitacyjnych dla tejże przestrzeni.

Rumunia.

Nieudały zamach stanu w Rumunji.

Bukareszt, 30. 9. „Adeverul” zaalarmował dziś stolicę sensacyjnym odkryciem zamierzonego przewrotu politycznego w Rumunji. Pracowało tu w tajemnicy partja faszystów, która posiadała bardzo rozległą organizację. Faszyci mieli zamiar zaprowadzić w Rumunji dyktaturę wojsk. Rząd miał się składać z generałów i z rektorów uniwersytetu, którzy przedtem brali udział w życiu politycznym. Siedzibą całego spisku był Siedmiogród i tam się też toczy śledztwo przeciwko niedoszłym rewolucjonistom. Minister sprawiedliwości i cały sztab sądowo prokuratorski wyjechali właśnie do Klausenburga. Prezydent ministrów Bratianu zdał królowi dokładną relację ze zamierzeń faszystów.

Nici spisku, jak dotąd ustalono, zbiegały się w ręku komendanta korpusu w Bukareszcie, generała Holbana, który też został aresztowany.

Do spisku byli wciągnięci luźni oficerowie. Obalić miano obecną władzę bez targnięcia się na dynastję.

Prasa opozycyjna zarzuca rządowi, że on sam ponosi winę tego rodzaju wypadków, ponieważ rozpolitykował armję i używał jej do swych partyjnych celów. Aby ten stan zmienić, należy się uciec do bardzo radykalnych środków. Przedewszystkiem ministrem wojny musi zostać osoba cywilna. Najlepiej nadawał by się na to stanowisko Florjan Costinescu.

W związku z tem odkryciem ma w Rumunji nastąpić zmiana gabinetu.

Litwa.

Jak przeprowadzono spis ludności w Litwie.

Wilno, 28. 9. (AW). Wileńskie biuro informacyjno-prasowe donosi o odbytem 17 września spisie ludności na Litwie Kowieńskiej. Spis był długo i starannie przygotowany. Wyników dotąd nie ogłoszono. Przed spisem księży, nauczyciele i wielka liczba specjalnie delegowanych urzędników rozwinęła ożywioną agitację.

Z wielu miejscowości nadchodzą skargi o krzyżujących nadużyciach przy spisie. Wobec tego o dokładnych danych statystycznych mowy być nie może. Szczególnie terroryzowano ludność polską, która w wielu wypadkach nie ośmielała się deklarować prawdziwie swej przynależności narodowej w obawie represyj. Na terenach zamieszkałych przez zwartą ludność polską celowo zmniejszano liczbę mieszkańców. W wypadkach, gdzie ludność składała reklamacje, uznawano je za spóźnione.

W okręgach zamieszkałych przez ludność litewską agitowano gorliwie, aby wszyscy poddawali się spisowi, natomiast w okręgach o przeważającej ludności innoziemnej zaniechano wszelkiej agitacji. Podczas spisu wielką aktywność ujawniła partja szau-listów

Amerykański finansista o Polsce.

W Krakowie bawił, wracając z Targów Wschodnich, dyrektor jednego z Banków nowojorskich, p. Irving Kalb, z którym współpracownik Al. Wsch. konferował na temat stosunków w Polsce.

Finansista amerykański z wielkim optymizmem wyrażał się o szybkim i pomyślnym rozwoju stosunków gospodarczych, jakie w Polsce zauważył. Dyr. Kalb twierdzi, że zdziałano na ogół bardzo wiele, w bardzo trudnych warunkach, w jakich znalazła się Polska, nie mając do niedawna uregulowanych granic. Dla Amerykanina Polska jest najtańszym krajem. Każdy przybyły z Ameryki spostrzedz musi, że ludności powodzi się naogół dobrze, lepiej jak w krajach o zdrowej walucie, gdzie coraz bardziej zaznacza się bezrobocie, zmuszające do ograniczenia częściowego dni pracy, lub urządzania, jak w Anglii wakacji w letnich miesiącach.

Rozmowa zesłała na temat reemigracji amerykańskiej, którą uważa p. I. Kalb za zlikwidowaną o ile chodzi o ludność polską, dłużej w Ameryce osiadła, tj. rozporządzająca poważniejszymi zasobami dolarów. Ludność ta wyrwana ze środowisk żyjących, odmiennym zupełnie życiem wśród uregulowanych zupełnie

Drugi konkurs o nagrodę dla członków Towarzystw Młodzieży.

Komisja Organizacyjna Towarzystw Młodzieży Polskiej na Warmji ogłasza niniejszem drugi konkurs na odczyty z dziedziny historii, literatury, nauki i sztuki, do użytku na zebraniach Towarzystw Młodzieży.

Warunki: a) W konkursie mogą brać udział tylko członkowie Towarzystw Młodzieży, opracowując jeden z podanych tematów; b) Prace, pisane czytelnie (błędy nie wykluczają osiągnięcia nagrody) należy oddać przesyłką do 30 października, którzy je do 3 listopada oddać winni Komisji Organizacyjnej Towarzystw Młodzieży; c) Rozciągłość odczytów nie ma więcej wynosić jak 30 minut czytania, ani też mniej niż 20 min. czytania.

Nagrody: Wyznacza się je w przy rozstrzygnięciu konkursu. Ilość nagród zależną jest od liczby prac nadesłanych.

Sąd konkursowy stanowią członkowie podpisanej komisji.

**Komisja Organizacyjna
Tow. Młodz. Polskiej na Warmji.**

Poszukuję posady jako

kopacz

cementarzowy. Jestem mistrzem szewskim. Mieszkam w stronach niemieckich i chciałbym się przeprowadzić między lud polski. Proszę o łaskawe oferty.

Jan Wiewiera, Gr. Offera p. Bergenthal.

Dziewczynka

pozaszkólna, mająca chęć przyuczyć się w pracy biurowej, zgłosić się może od zaraz.

Wicekonsulat R. P. w Olsztynie,
ul. Cesarska.

Zamieniam

manufakturę i konfekcję damską

na wszelkie produkty rolnicze.

Mulczyński, Wartembork.

3 kamienice

w Olsztynie z powodu objęcia innego przedsiębiorstwa mam korzystnie na sprzedanie tylko w polskie ręce. Zgłoszenia tylko od reflektantów mających pod lit. L. H. do eksped. Gazety.

BANK LUDOWY

E. G. m. u. H.
w OLSZTYŃIE

placi od depozytów:

za wypow. rocznem	200 0/0
" " półrocznem	120 0/0
" " kwartalnem	80 0/0
" " dziennem	50 0/0

Zarząd.

Steffen. Malewski. Żurawski.

***

Polecam następujące książki:

Brewiarzyk Tercyarski

Kwiat Seraficki

Kwiatek Tercyarski

Książeczka św. Antoniego
z Padwy

Książeczka do M. B. Bolesnej

J. Pięniężna, Olsztyn

***

Ks. W. Barczewski.

Kiermasy na Warmji

Wydanie 4-te, znacznie rozszerzone.

Cena 5 milionów mk.

Do nabycia w Księg. Gazety Olsztyńskiej.

Nowy system odpłaty!

Wykonuje dla każdego

ELEGANCKA GARDEROBĘ

bez kawentów, bez weksla

po stałej cenie

Franz Milk, mistrz krawiecki
ul. Hindenburgstr. 10 (dawniej Soldatenheim)
Garderoba dla pań i panów
mundury, ubrania szportowe i myśliwskie.

Elementarz toruński

egz. po 3 milj. mk. poleca

Księgarnia Gazety Olsztyńskiej.

Kupuję każdą ilość

konopi, wosku, gerczyicy i wszystkie zioła medycynalne w suszonym stanie po najwyższych cenach dziennych.

St. André, Schwanen-Drogerie przy moście św. Jana.

Zaproszenia weselne
:: zawiadomienia ::
o zaręczynach i ślubie

wykonuje szybko i oszczędnie

Drukarnia
„Gazety Olsztyńskiej”

Kartki do Różańca św.

(białe) nadeszły.

Cena 50 000 mk., z przesyłką 52 000 mk.

Do nabycia

w księg. Gazety Olsztyńskiej.

USTAWY

DLA

TOWARZYSTW LUDOWYCH

MA NA SKŁADZIE

KSIĘGARNIA J. PIENIĘŻNEJ w OLSZTYNIE.

Księgarnia „Gazety Olsztyńskiej”

Rynek Rybny

Telefon Nr. 531

**

**

poleca obok książek do nabożeństwa, książek treści światowej i dewocjonalji następujące rzeczy:

**

**

papiery listowe

luźno i w paczkach

kalamarze * atramenty * ołówki * tablice
rysiki * kleje * suszki * linijki * laki
zeszyty szkolne * bibuły * pióra * pluskiewki (Reisstifte) * serwetki papierowe *
koronki papierowe * papier krepowy *
papier do kwiatów * liście do kwiatów * drut
do kwiatów * wiazarki do chrztu polskie i
niem. * pocztówki * karty do grania * po-
wieszczowania na imieniny, urodziny, zaręczyny, ślub

* * * * *

Jako najstosowniejsze podarki ślubne polecamy:

Obrazy świętych w ładnych ramkach

* * po znacznie niższych cenach. * *